

Prejednji broj 16. b.

CENA listu: U pretolati
za čitavu god. K 2 —
za polugodište K 24 —
trimesecno K 12 —, me-
sedno K 4 —, u maloprod-
ajil 16 mil. pojedini broj.
OGLASI primaju se u
upravljača Piazza Carli i
Tisak Jos. Krmotića.

HRVATSKI LIST

Izlaže svaki dan u 5 sati naveče.

Sredina IV.

U Puli, utorak 10. decembra 1918.

Broj 1229.

Tko nije učinio

svoje narodne dužnosti i položio obol u robi ili novcu za našu braću Srbe, taj mora da to što prije učini. Srpska ranjena braća, srpske udove i srpska siročad upiru u nas svoj moleći pogled. Beda, koju mora da sada trpi, zadesila ih je, boreći se za zlatnu slobodu, koju je eto i izvojevao za sebe i za nas, isti narod po rodu i jeziku.

Tko je rodoljub, taj mora da smesta pomogne i položi svoj obol. Tko pomaže braću Srbe, taj pomaže i samog sebe. Jugoslaveni Pule i okolice moraju se kao i uvek do sada pokazati, da osećaju s onim, koji je najviše doprineo za slobodu našeg naroda. Darove prima „Društvo jugoslavenskih žena“ u Narodnom Domu II. kat od 9—12 sati pre i od 2—5 posle podne.

Vladački i sudavač dr. Lovro SCALIER, odvetnik, Pula, Viale Carrara 3. (Narodni Dom). Uredništvo Via Sissano 24. — Odgovorni urednik Ivan MARKON, Pula. — Rukopisi se ne vraćaju. Cek. rač. aus. pošt. št. 26.795.

Orlando e Fiume.

Dal „Corriere della sera“ del 28 XI 1918 — nro 332 — riportiamo il seguente brano del discorso pronunciato alla Camera italiana dal ministro presidente Orlando:

„... Non abbiamo nulla da cambiare dei nostri propositi oggi che siamo a Trieste per virtù delle nostre armi. (Vivissimi applausi generali.)

„Quegli accordi internazionali che da qualcuno, evidentemente male informato, furono denunciati come documento d'imperialismo, rappresentavano invece una transazione. Così, ad esempio, l'Italia rinunciava a città e a territori la cui italianità non può essere da alcuno disconosciuta. (Grida di: «Viva Fiume!»)

„Ma precisamente in quest'occasione, l'Italia ha dimostrato come essa non disconosca l'opportunità di eventuali necessarie transazioni. (Applausi alla «Estrema Sinistra.»)

Nelle „note alla seduta“, pubblicate nel medesimo Corriere, così commenta il corrispondente romano questo passo del discorso dell'on. Orlando:

„L'on. Orlando ha voluto rivendicare all'Italia uno spirito di transigenza e di giustizia; allorché ha osservato che anche il patto di Londra rappresenta una transazione, perché fin esso è sancita la rinuncia a una città indubbiamente italiana come Fiume.“

La Camera, nella medesima seduta, votava al Ministero un ordine del giorno di approvazione e fiducia.

Premettiamo che nel modus non si richiedeva la nazionalità di ogni singolo abitante nella lingua usuale parlata. In uno stato poliglotta quale era la monarchia asburghezza, la tendenza di procedere in tal guisa al censimento era palese. Gli addetti del Magistrato si diedero ogni cura per far salire l'indubbia italiano di Fiume, mentre il governo influiva sui suoi dipendenti a favore della lingua magiara. La statistica, così confezionata, dava una popolazione di circa 43.000 abitanti il seguente risultato:

55%	parlanti usualmente italiano
27%	" " lo slavo
13%	" " il magiaro

il rimanente erano boemi, serbi, tedeschi ecc. Interessante risultato di questa statistica si è che i francesi — 73 — superavano di numero i serbi, mentre nella rubrica delle religioni vi figurano oltre 1000 serbo-ortodossi! Un altro risultato sintomatico sarebbe ancora, che mentre la popolazione in un decennio era aumentata del circa 30 per cento, la popolazione slava era rimasta stazionaria, e ciò in una città commerciale industriale, circondata da tutti i lati da una popolazione esclusivamente slava! Ma anche astrendendo da questi apprezzamenti, crediamo che colla statistica confezionata nel 1910 è ben arrischiato di voler presentare Fiume quale una città „indubbiamente italiana“.

Domaće vesti.

Otvorene hrvatske škole u Pulli.
Od ponedjeljka dalje otvorene su naše škole na Monte Grande, u Via Verudella br. 20, u Via Sissano (Villa Stipek) i u Narodnom Domu.

Oni roditelji, koji su upisali svoju decu za školu u Via Besenghi neka žalju decu u školu u Narodnem Domu. Škola u Via Besenghi je još zapremljena od vojništva, za to ne možemo ovu školu za sada otvoriti.

Što pre otvoriti čemo školu i u Šljani.
Roditelji, žaljite Vašu decu u naše škole!

Za fond odbora „Narodnog Veća“ u Pulli polažu: Za provijant ustupljen od srpske legije N. N. K 500.— Dragutin De Prato učitelj mesto venca na odar pok. Dr. Drag. Ciotti K 25.— Petar Corak K 10.— Ukupno K 535.— Zadnji iskaz K 16315.40 i 12 lira. Skupa K 16850.40 i 12 lira.

Iz Pazina. Redj postaju naši redovi. Neumoljiva smrt otela nam opet vrsnog radnika na narodnom polju, vrlog borca za slobodu, Ivu Filippovića, sudskog kancelista i zasluznog vodjuna našeg Sokola u Pazinu. Pokojnik je bio pravi sin svog naroda, uzor rodoljub; zato je i velik gubitak, što ga naš narod na Pazinštini njegovom smrtili trpi.

Večnaja mu pamjal!

Za srpsku braću. Mesto nadgrobnog venca blagopok. Dr. Dragutin Ciotti, položeno je preko društva jugoslavenskih žena: K 1074.— Darovaše: po K 100.—: Obitelj Jos. Krmpotić; po K 50.—: Dr. Rihard Jug, Grgn Bazletić, dr. Ivo Zuccon, Dr. Karabaić, L. Križ; po K 30.—: Obitelj Dr. Krmpotić, obitelj Dr. Vesel, Ing. Juraj Kaftančić, Grga Mihaljević, nečitljivo; po K 25.—: Venceslav Bratož, Drag. De Prato učitelj, Stevo Došenović; po K 30.—: Obitelj Baselli, Dr. Miho Buzolić, Dr. Martin Klunić, Dr. Ivo Šorli, Radikon sudac, Dr. Ante Buzolić, A. Žunić, Ivan Poropat željezničar; po 10.—: Z. Bobinac učiteljica, Dr. Vrdnal, Josip Grünbaum, Perko, A. Šabala učitelj, Ivan Turak, Aleksander Donat, M. Ujević, Ante

Tri dana kod sina.

Napisao: Josip Kozarac.

(Nastavak.)

Za cijelog objeda gledao otac sina sažalnim pogledom; ono, što je to podne čuo u pisarni, nije mu nikako išlo u glavu; pogledao ga je doduše sažalno, ali i u nekakovom čudu, u onom čudu, kojim se obično božanstvu čudimo.

Poslje ručka ostadoše otac i sin sami za stolom; odvjetnik kao da je upoznao očevu zabunu.

— Kaži mi, molim te, zar će ono zbilja onako biti, kako ste se prije ručka dogovorili . . .? — upita starac.

— A što ti to misliš?

— Zar ćeš ti zbilja, danas stvoriti se na ovom; a sutra na onom kraju svijeta? Je li to tebi zbilja nužda, ili ti to tako moraš?

— I jedno i drugo, moj stari. Znadeš li ti, koliko ja trebam na godinu? — Devet tisuća forintal!

— Za vas troje? . . .

— Za nas troje! . . . A znađeš li, koliko je to? Svaki sat, ili putovao, ili sjedio, ili spavao, moram zaslužiti jednu forintu. Jesi li viđio, koliko ih imam na hrani? Perovođju, pisare, vrlilara, kočijaša, kuharicu, dadiju, francuskinju, učitelja, glasovirača, njih desetero; sve to hoće na prvoga da dobije svoju plaću.

— A ja . . . — izlaze u strahu starac.

— Za tebe najlakše . . . Pomici, svakog mjeseca moram oko tri stotine forinta isplatići, a ja puno puta ne imam novčića u blagajni.

Saradnja broško oko:

Grünbaum, Valentim Kumpan, Anton Udovičić, Matica Matančić učiteljica, Ivan Copt, Tomićić, obitelj M. Poropat, Marko Hržić, Josip Hrovat, Edo Bočić, Mezulić, Jos. Blašković, Franjo Barbalčić nadzornik; po K 5.—: Margerita Katlić, Anka Toroš, Rudi Dominis, Dr. Stojan Braša, Adolf Pfleifer, Meznar, P. Fakin učitelj, Ignac Stiglit, Miho Lopata, Neuwirth, Franjo Vavrik, Trebše, Širola učiteljica; po K 6.—: Raspolić; po K 4.—: Josip Milačić, Ivan Berkic, Mijo Poropat, Ana Loren, nečitljivo, N. N.; po K 2.—: Jelušić učiteljica, Ružić učiteljica, Stranić učiteljica, Buić Martin, Udovičić, Josip Kadević, Vitasović, Buneta, Sajević, Domjančić, Franjo Vičević, nečitljivo, Petar Randić, N. N. Ukrainian, Radošević Andrija, Pavlić.

Dnevne vesti.

Dr. Stepanek u Budimpešti. Češki konzul u Parizu, dr. Stepanek je pošao u Budimpeštu u vrlo važnoj misiji. Antanta je izrazila želju, da bi se pitanje granice između Ugarske i češko-slovačke republike uređile pre mirovnog kongresa. Iza svršene misije u Budimpešti, vraća se dr. Stepanek u Pariz.

Arbitrarni tribunali. Američka vlada kani predložiti uređenje stajnog arbitrarnog suda, kome će svi narodi, koji budu pripadali savezu naroda, biti obvezani da predlože sva pitanja i nesuglasice, koje bi se medju njima porodile. Narod, koji se ne bi htio podvrguti presudi ovog tribunala, bio bi prisiljen na to od međunarodnih pomorskih sila, koje će za tu službu biti odredjene. Sve ratne ladje, što ih je Nemačka ustupila, sačinjavat će jezgru buduće međunarodne mornarice za stražu mora.

Rezolucija za integritet Dalmacije (prihvjeta na skupštini „Gruppo nazionalista romano“ u Rimu: „Skupština, setujući se, da je u pregovorima od god. 1915., koji su doveli do londonskog pakta, vlada talijanska bila prisiljena da s bolju popusti od neosporivog naravnog i historičkog prava Italije na gradove kao Reku i Split, koji su večno vezani majci domovini, a da ih ostavi jugoslavenskom imperijalizmu, koji je tada bio potpomagan od čitave vojničke i političke moći Rusije; imajući na umu, da nije — na temelju istih načela, što ih je antanta prihvatala — dopušteno raskomadanje Dalmacije kao historičke, ekonomski i upravne jedinstvenosti, koja se kroz devet vekova talijanske prosvetljenosti konsolidirala, te saslušavši izvještaj pouzdanih talijanskog odbora u Splitu, iz koga jasno proizlazi, da hrvatski element nije sposoban da u tom kraju uzdrži ni elementarnih uveta potrebitih za život, moli talijansku vladu, da se u suglasju istih uveta za primirje pobrine za što skorošnju okupaciju Splita po talijanskim četama zato, da Italija sebi osigura u mirovnim pregovorima svaku rezervu glede pravednih i potrebitih talijanskih zahtjeva i to, da zajamči zaštitu talijanskog naroda u Dalmaciji protiv prevlasti austro-hrvatskih“).

Krvave borbe za Velikovec. Nadporučnik je Nolgaj s odelom regimente celjske i pomoću srpskih četa zauzeo grad Velikovec i važne položaje u okolici grada.

Položaj u Štajerskoj. Na južnom kolodvoru u Mariboru vrše železničku službu slovenski činovnici. Nemci ne puštaju nijednog vlaka da otpušte. Vlakovi putuju do Spilefelda. Promet medju Spilefeldom i Bruckom na Muri je prekinut, jer nemački željezničari ne puštaju vlakova. Severno od Brucka je promet normalan. Inače vrla red i mir.

— Pa zar ti to smogneš?
— Moram!
— Zar ti ne bi mogao to sve rastjerati, i vrlilara, i kočijaša, i tu francuskinju i učitelja, — što će to tebi?

— Ne mogu . . . Ono, što je tebi Marijan Or-gurov, što 'no te drvari i dovaža kožu iz Osijeka, tako su to desetero meni . . .

— Toga ti ja ne shvaćam.

— Nijesam ni ja negda shvaćao, ali sada shvaćam; to zahtijeva društvo, zahtijeva moj položaj, zahtijeva današnji vijek.

— Pa što će biti od onog tvog djeteta? Zar tebi nije žao tvoje dijete onako ubijati? Ma ona, čini mi se, ni ne zna da je dijete. Bila sramota, niti ne bila, — ali ja starac niti se znam onako ponašati, niti onako misliti, kao ta sedamgodišnja djevojčica. Zar tebi nije žao 'nu onako od jutra do mraka patiti?

— To dan danas mora biti; jer valja i na to računati, ako joj ne budem mogao ništa ostaviti, ako se ne uđa, — onda će trebati da si bude znala sama svoj kruh zaslužiti.

— Zar ti već sada na to misliš? A što sam ja tebi ostavio?

— Ništa . . . pa zato, vidiš, moram ja . . .

Starac ostao zatečen, on nije mislio, da će se razgovor na to izvrnuti. On je dosada držao, da je svoju dužnost učinio; ta njegov sin je čitav čovjek, imućan, odvjetnik, a sada čuje, da on sinu nije ništa ostavio, što više, da sin njega uzdržaje. Te dva — stari i novi nazor — posve ga uništise, te nije mogao na čistac izći, ima li pravo on, ili njegov sin.

— Znam, tebi je to sve čudno, ti je bio tako ne vječni, kolim vukom današnjem svijetu došao, — pa

Slovenska universiteta u Ljubljani. U Ljubljani je izabrana komisija od tri člana, koja ima zadaču, da se bave pitanjem: ustrojenja jedne slovenske universitete u Ljubljani.

VELIMIR BEKAR

MARIJA BEKAR

ROĐ. VRBINZ

VENČANI

PULJ, DNE 6. DECEMBRA 1918.

Mali oglascniki

Prodaju se

u mornaričkom Beamtenuniformierungu, Via del Colle 7 (Monte Zaro) šlavaci strojevi, blagajne, stelaže itd. kao i drugo posoblje za uredjenje. Upitati od 9—12 pr. p. 1 4—5 po podne.

135

Pokuštve

za sobu i kuhinju na prodaju. Clivo St. Francesco 4. 130

131

Stroj za mešanje testa

i druge razne stvari se prodaje u Via Veterani 29. 141

142

Iznajmjuje se soba s pokuštom za jednog gospodina. Via Zaro broj 14, II. kat lijevo.

142

Podupirajte „Družbu“!

Potpisani javlja svim rođacima, prijateljima i znalcima tužnu vest, da mu je preminula supruga

Marija Brkić rođ. Ćetina

u nedelju 8. sv. m. u 4 sata popodne u 86. godini svoje dobe u Gospodinu usnula.

Sprovod obaviće se danas, utorak, u 10 sati prepodne u Manjdvorcima (općina Barban).

Manjdvorci, 10. decembra 1918.

Ante Brkić, župan
suprug.

Kmet sa obitelju

traži se za čuvanje gospodarstva. — Upitati se u Via Giovia 9, I. kat.

oooooooooooooo
Pekarna
Luke Marinčića
Via Castropela 11,
prima u zamenu bračnošću kruh, te izvrane peće
kruh u svaku dobu dana uz najbolje uvete.

budi sretan, da ne znaš. Koliko put se meni zblju-tavi i novac, i jelo, i život; koliko puta sam se ja zaželio k tebi doći, u onoj tjesnoj sobici spavati i osim ona četiri zida, ništa na svijetu nevidjeti. Ti i ne znaš, kolika je to slast, brinuti se, što ćemo sjutra pojesti; ja bih volio nego išta, da mogu opet s tobom onako slatko iz jedne zdjele večerati octom za-kiseljenoga graha i nasoljenu lukovicu . . . Sada ja toga ne mogu, ne mogu kraj najbolje volje, jer niti mi je jezik, niti želudac, niti su mi živci za to spo-sobnji. Ti si vidiš, i ja se brinem za svagdašnji kruh, ali dok ti na cijelu zimu podijeliš ono, što ti je u vrtu porasio, što si sam odgojio, sam spremio, ono, što si gledao, kako miče i dozrijeva, — dotle ja gra-bim gdje što bilo, i tjudju radost i tjudju muku. Ga-dno ti je to, strašno ti je to, — ali je sva sreća, da ne imam puno vremena na to pomišljati. Kako vidiš, — ja ne živim danas, nego sad nedjelju, sad mjesec, sad godinu dana unaprijed; za mene nema ni pone-djeljka, niti utorka, već je za mene onaj član, kakav sam si ja prvo nedjelju, prvo mjesec, prvo godinu dana sam odredio . . . Ja moram od žene dobiti brzojav, da se sjetim, da sam oženjen; ja moram djetetu kupiti u Zagrebu kakav ligačku, da znam, da imam dijete. Ti se žene napsuješ, djetetu na-tučeš, ali ih zato, kada te ljutav prodje, voliš još većma, — a ja svega tog ne smijem, jer bi to bilo proti pravilima finoga društva; ja uvijek moram biti dobre volje, moram uvijek pristati na sve, ne smijem nikoga uvrijediti, a još manje znati, što je uvreda. Ja ne smijem biti ni kuhan, ni pečen, ni hladan, ni vruc, već onakev, kakav svijet kroba.

„Sjajni život da mi.“